

- Betre verktøy for å berekne gode fôrrasjonar til geit

Forfatter

Helga Kvamsås, Topp Team Fôring Geit
Hege Gonsholt, Topp Team Fôring Geit

Sammendrag

Tine Rådgiving tar i haust i bruk eit nytt verktøy i fôrplanlegging til geit. Målet med ein fôrplan er å optimere fôringa for å oppnå ønska ytelse, mjølkekvalitet og effektiv utnytting av fôr. Ei svært viktig forutsetning for å lukkast med dette, er at fôrrasjonen gir ein optimal vomfunksjon som legg grunnlaget for ønska respons i ytelse og mjølketørrstoff.

Publisert

2012

Referanse

Sau og Geit nr. 4/2012

Utskriftsdato

29.03.2024 www.fag.nsg.no

- Betre verktøy for å berekne gode fôrrasjonar til geit

Tine Rådgiving tar i haust i bruk eit nytt verktøy i fôrplanlegging til geit. Målet med ein fôrplan er å optimere fôringa for å oppnå ønska ytelse, mjølkekvalitet og effektiv utnytting av fôr. Ei svært viktig forutsetning for å lukkast med dette, er at fôrrasjonen gir ein optimal vomfunksjon som legg grunnlaget for ønska respons i ytelse og mjølke-tørstoff.

Det nye fôrplanleggingsverktøyet gir oss mulighet til å berekne fôrrasjonen sin verknad på vommiljøet i tillegg til berekning av energi- og proteinforsyning. Fôrplanleggingsprogrammet gir også mulighet til å planlegge fôring av kje, ungdyr og mjølkegeiter og til å lage ein heilskapeleg plan for heile besetninga.

Framleis stort potensiale for betre fôrplanlegging

Dei siste 5–10 åra har vi sett store endringar i geitehaldet. Sjukdomssanering, betre kjøppdrett og endring av ulike miljøfaktorar har resultert i auka avdrått i mange buskapar. For å skape økonomisk fundament for investeringar i driftsapparatet, er det stor interesse for kjøp eller leige av kvoter. Kvotefylling og styring av avdråttsnivå er essensielt for økonomien.

Nye styringssystem gjennom kraftfôrautomatar og mjølkestallar gir nye muligheter for betre fôringsstrategiar. På mange geitebruk er det høgt fokus på grovfôrkvalitet, men det er framleis potensiale for meir optimal grovfôrkvalitet og betre utnytting av grovfôret. Enno er det for få produsentar som tek ut grovfôrprøver til analyse og verkeleg planlegg fôringa med grunnlag i det viktigste føret ein har - grovfôret.

Fôringsstrategiar som utfordrar geitene sin kapasitet til å ete grovfôr
Fôringsstrategi til geit er i praksis oftaft å føre etter *forventa* avdrått eller etter *faktisk* avdrått. Hvis ein ikkje har grovfôranalyser som grunnlag, vert kraftfôrtyper og kraftfôrnivå ofte bestemt av generelle fôringsråd, tidlegare eigne erfaringar, andre sine erfaringar og korleis geitene tåler kraftfôret, det vil seie gjødsel-konsistensen. Vidare er tidspunktet for kvotefylling ofte bestemmande for lengda av tørrperioden.

Etter kvarter bør vi også over på fôringsstrategiar som tar utgangspunkt i eit planlagt avdråttsnivå bestemt av kvotefylling, grovfôrressurser og økonomisk optimalt dyretal. Då kan vi, gjennom systematisk planlegging, disponere kraftfôret gjennom laktasjonen på en riktig måte i høve til grovfôrkvaliteten og geitene sin kapasitet til å ta opp grovfôr i ulike periodar.

Fôringa er avgjerande for respons i ytelse og mjølkekvalitet

Ein god fôrrasjon til geit skal gi nok fysisk struktur og eit gunstig forhold mellom lettøyselege og tungtøyselege karbohydrat, slik at det ikkje vert for surt vommiljø.

Fôringas dilemma er ofte at mykje grovfôr i rasjonen begrensar energiforsyninga til mjølkeproduksjonen, men rasjonar med store mengder kraftfôr og stor energiforsyning kan gi nedsett grovfôropptak, sur vom, låg fettprosent og helseproblem. Utfordringa er å balansere rasjonen slik at forholdet mellom kraftfôrmengde-/type og grovfôr optimaliserer grovfôropptaket, gir gode forhold i vomma og dekker geitas energi- og proteinbehov best mogleg.

Gode grunnlagsopplysningar er forutsetninga for god fôrplanlegging

TINE Fôrplan Geit tar utgangspunkt i grovfôrkvalitet, levandevikt av geitene,

Kontroll på rasjonen skal sikre god vomfunksjon og optimalt grovfôropptak

TINE Fôrplan Geit berekner nye rasjonsparameter som gir oss betre kontroll med fôringa.

Parameter	Berekning og betydning	Grenseverdi
Vombelastning	Stivelse + sukker/ NDF	0,5
Stivelse	For høgt innhald av stivelse kan gi sur vom	< 150 g/kg TS
Stivelse + Sukker		< 200 g/kg TS
Tygetid	Tygging og drøvtygging er viktig for spytproduksjon og bufring av vomma.	> 36 min/kg TS
Råfett	Fett-tilførsel til jur er gunstig for fettproduksjon og har gunstig verknad på nivå av frie fettsyrer. For høgt fettinnhald kan sette ned fordøyeligheten av grovfôr.	Min. 50–60 g/kg TS Max. 70–80 g/kg TS

mjølkeyting i kg energikorrigert mjølk og eventuelle tilvekstkrav.

Berekning av sannsynlig grovför-opptak er svært viktig for å balansere rasjonen riktig. Levandevekt av geita er den faktoren ved dyret som har størst betydning for grovföröppetaket, mens innhald av NDF i grovförer er den viktigaste faktoren ved føret som er avgjørende. Andre faktorar som er viktige for grovföröppetaket er mjølkeyting, laktasjonsstadium, laktasjonsnummer, fordøyelighet av NDF, gjæringskvalitet og andel kraftfør i rasjonen.

Berekning av sannsynlig grovföröppetak er basert på geitas NDF-kapasitet

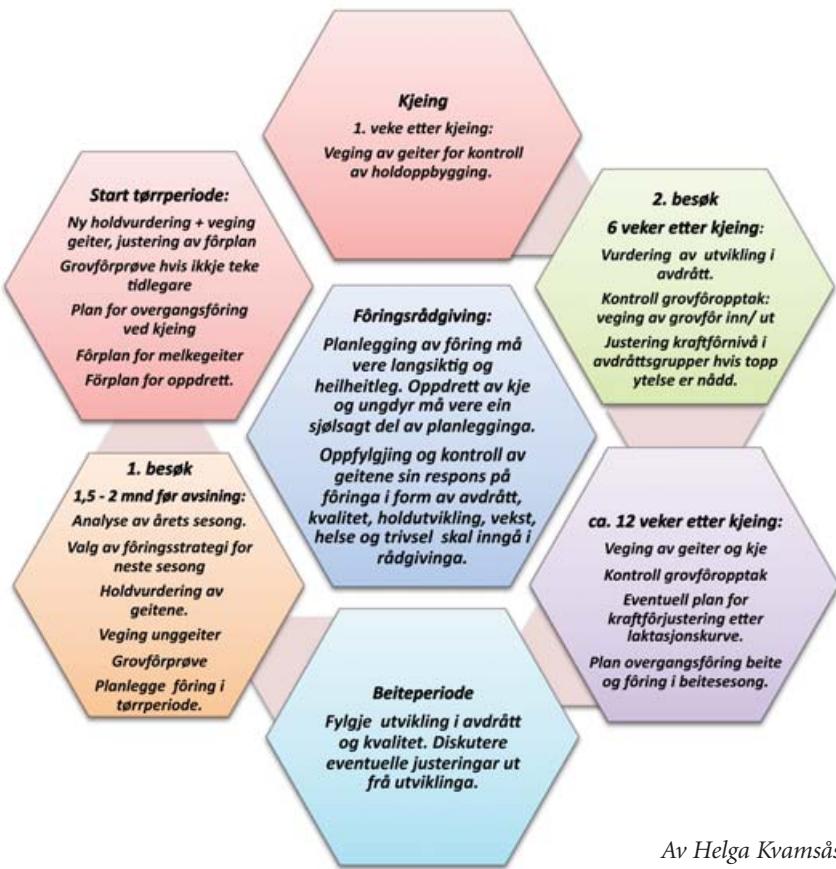
Forsøk og erfaringar viser at förtakskapasiteten til geitene ligg på ca. 14 g NDF pr. kg kroppsvekt i totalrasjonen. I TINE Förplan Geit balanserer vi rasjonen med utgangspunkt i denne verdien.

TINE Föringsrådgiving for geit skal vere heilsakeleg og langsiktig

Rådgivinga skal vere tilpassa produsenten sine behov. TINE rådgiving er fleksibel i høve til tal besøk og oppfylgjing. Eit rådgivningsopplegg i ei besetning kan ha ulike former, men best forutsetning for å lukkast har ein med langsiktig og heilsakeleg sam-

arbeid mellom rådgjevar og produsent. Viktigast av alt er at ein set opp klare målsettjingar, avklarar ansvar for ulike tiltak og registreringar, fylgjer opp og

kontrollerer resultata forløpende og justerer underveis. Et rådgivningsopplegg gjennom året kan til dømes sjå ut slik:

Av Helga Kvamsås
og Hege Gonsholt
Topp Team Föring Geit

Eksempel på berekningar som inngår i TINE Förplan Geit

Berekning av förbehov til førstelaktasjonsgeiter, avdrått 3,3 kg energikorrigert mjølk, planlagt tilvekst frå 45 til 58 kg på 300 dagar.

Startvekt	Tilvekst g/dag	Sluttvekt	Dags-avdrått	Avdr. energi-korr. mjølk	Förbehov	
					FEm pr. dag	AAT g/dag
45	50	58	3,5	3,3	2,42	225

Tildeling av valgte förslag ut frå balanse på 14 g NDF pr. kg levandevekt i total förrasjon.

Tildeling FEm pr. dag

Rundballer, grovför	FORMEL Geit 80	FK Beteför
1,0	0,8	0,4

Berekning av energi- og proteindekning, PBV-nivå og parameter for verknad på vomfunksjon:

NDF g/kg lev.vekt %	FEm balanse Dekning avvik	AAT Balanse %	Förröptak Kg TS pr. dag	P B V	Vombelastn. g/gNDF	Tygetid Min/kg TS	Fett g/kg TS	Stivelse g/kg TS	Stivelse + Sukker g/kg TS
14 93%	- 0,17	88%	2,3	10	0,38	45	49	96	162

Berekningane syner om rasjonen oppfyller krava til ein god förrasjon til denne gruppa av geiter.

Alltid oppdatert

www.nsg.no